

SZERKESZTŐI IRODA

Belmagyar-utca 47-dik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ „ELLENZÉK” ELŐFIZETÉSI DÍJA:

Egész évre 16 frt. vagy 32 korona. Negyed évre 4 frt. vagy 8 korona. Félévre 8 frt. 16 korona. 1 hóra 1 frt 50 kr. vagy 3 korona.

Egyes szám ára 5 kr. vagy 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat. Kéziratok nem adnak vissza.

ELLENZÉK

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

KIADÓ-HIVATAL:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33. szám.

HIRDETÉSI DÍJAK:

Egy [] centimetryni tér ára 4 kr. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek. Reclam sora: 1 frt. Bélyegilleték minden hirdetés után 30 kr.

Nyilttéri cikkek:

garmand sora után 20 kr. fizetendő.

Felvilágosítás.

A „Magyar Hírlap” 302-ik számában, két kifogást emel Kolozsvármegyének az oláh-kérdés tárgyában megállapított kérvénye ellen. Egyikben azt hangsúlyozza, hogy a választói jogot csak kiterjeszteni lehet újabb rétegekre, de nem lehet azt elvonni olyanoktól, akik azt már bírják; másik kifogásában azt hangsúlyozza, hogy „kivételek és intézkedések és szigorításokat a nemzetiségi sajtóval szemben tenni nem szabad.”

Kolozsmegye kérvényét én szerkesztettem. A „Magyar Hírlap” idézett nézetei teljesen megegyeznek az én nézeteimmel. Ezen nézetek nyertek kifejezést a kérvényben is. A választási reform ügyében a kérvény ezt tartalmazza: „a szokások erkölcsi kvalifikációk — továbbá a szerzett jogok tiszteletben tartása — és egy a mainál mérsékeltbb vagyoni cenzus megállapítása mellett, választó legyen mindazon önjogi, nagykorú honpolgár, a ki magyarúl irni és olvasni tud.” Ez a jogosultságnak nem megszorítása, hanem nagymértű kiterjesztése.

A sajtó visszaéléseinek megfékezése szempontjából pedig ajánlatba hoztam a büntető törvény 172 §-ának és a sajtórendtartásnak módosítását. Egyiket sem úgy — a mi lehetetlen is volna — hogy a módosítások csak a nemzetiségi sajtót érintsék; és egyiket sem a végből, hogy a sajtószabadság a legkisebb mértékben is megszorítottassék, hanem a végből, hogy a törvényes felelősség alól senki magát ki ne vonhassa. Mindenki írjon a mit tetszik, de aztán legyen is érette felelős.

Ezek szerint a Magyar Hírlap kifogásai nem nézet-eltérések, hanem tévedések és alapulnak. E tévedés okát meg is találtam a M. H. eme kijelentésében: „előttünk fekszik egész terjedelmében a felirat”; mert október 31-én, mikor a M. H. megjegyzései irattak, a kérvény szövege még csak egyetlen példányban létezett nálam. A M. H. tudósítója szem-egyetlen példányból készített ugyan egy kivonatot; de e kivonat úgy látszik hiányos volt, s az okozta a tévedést.

BARTHA MIKLÓS.

Kolozsmegye az oláh-kérdésről.

(Folytatás.)

Gazdag forrást nyújt a román izgalmak táplálására a többzörös változások átmént birtokrendezési törvény.

A birtokrendezési eljárásnak a következő négy fő momentum van: 1. a megengedhetőség kérdése; 2. a rendezendő terület fölmérése; 3. a birtokrésztetek osztálybesorozása; és 4. a birtoktestek kihatásait a fölmérésnél és osztályozásánál kitűnt hányadok kombinációja alapján. Ezen eljárás mindig a tényleges birtoklást veszi alapul, a vitás tulajdonjogi kérdések teljes mellőzésével. Maga a czél ezen eljárásnál lényegesen közzgazdasági természetű. Mindebből világos, hogy itt főbenjáró szerepe csakis a mérnök, a mezőgazdasági és az erdőszeti szakképzettnek lehet, mert a helyes és igazságos megoldás merőben a fölmérés pontosságától, a talajbecslés szakaszerőségtől és a kettőnek becsületes kombinációjától függ. Tehát világos az is, hogy itt egyáltalában nem forog fen a bírói funkció szükségessége, mert a fölmérő viták is csak technikai és mezőgazdasági természetű birhatnak. Daczára ennek a birtokrendezési eljárás keresztültelével a kir. törvényesékek vannak megbízva; — nemcsak, de a törvény azokat, kik tagosítani akarnak, avagy erdőjüket, legelőjüket a közöstől elkülöníteni akarják, egyenesen perre utasítja azok ellen, kik a rendezetlen állapotból szoktak hasznot meríteni. Sőt még tovább megy a törvény és felállítja a társadalmilag is eltűnőfélben levő rendi különbséget, midőn a földek osztályba sorozásánál külön szakbizottsággal képviselti a volt földesúr, és külön szakbizottsággal a volt úrbéresek érdekeit.

Ekként a törvénynek azon szelleme, hogy az erdélyi részekben a birtokviszonyok csak pörlekedés útján rendez-

hetők, nemcsak megnehezíti, megdrágítja és meghosszabbítja az eljárást, hanem igen sajnálatra méltó politikai és társadalmi konzekvenciákat is von maga után. Mert a rendezést mindig az kezdeményezi, a ki annak előnyeit leginkább belátja — tehát a műveltebb földbirtokos, vagyis a volt földesúr, a ki a törvény perre utasít azok ellen, kik a rendezést nem kezdeményezték vagy nem is óhajtják — tehát a műveltebb kisbirtokosok ellen, vagyis a volt úrbéresek ellen. De mivel legtöbb esetben a volt földesúr — magyar ember, a volt úrbéres pedig — román ember: ennél fogva a birtokrendezési pörök majdnem kivétel nélkül magyarok folytatják románok ellen; a kiváltságot élvezett magyarok, a jobbágyterheket viselt románok ellen. Ha már most idevesszük a nép gyanakvó természetét és kulturális elmaradottságát; és idevesszük azon tény, hogy a román agitáció a román nyelvű ügyvédek közül ujjongozza táborukának legnagyobb részét: könnyű belátni, hogy ezen birtokrendezési pörök az igazatoknak minő kedvező alkalmat nyitnak a nép félrevezetésére, a fajgyűlölet fölbresztésére és a szocialistikus irányzatok szítására.

Mindezen bajnak elejét venné, ha a birtokrendezési eljárás kivétel nélkül a kir. törvényesékek hatásköréből, akként bizatnék arra illetékes szakközvegekre, hogy ezek ott, hol a helyi viszonyokkal a rendezés érdekellentétben nem áll, azt hivatalból kezdeményezék és vigyék keresztüla birtokosság költségén.

Ezek volna az azok az intézkedések, melyektől az államellenes mozgalom megfékezése remélhető. A megfékezés azonban, hazánkra nézve csak pillanatnyi nyugalmat jelent. Állandó nyugalom csak úgy várható, ha az állam bomlasztó tendenciáknak életgyökereit vágatnak el. E czélnek elérését a következő intézkedések teszik lehetővé:

II.

a) A nemzetiségek egyenjoguságáról szóló t. cz. tartalma egész mivoltában nem egyéb egy nagy ellenmondásnál. Alkotásán és szellemén meglátszik, hogy a törvényhozás nem annyira Magyarországi állami életének szükségait vette figyelembe, mint inkább külföldi tudósok elméleteit. Mig egyfelől a törvény bevezető részében kimondatik a minden tekintetben helyes közjogi elv, hogy Magyarország összes polgárai nemzetiségi különbség nélkül együtt alkotják az egységes magyar nemzetet: addig másfelől a rákövetkező szakaszok egész sorozata istápolja a kulturális és a társadalmi — s ezek nyomán a politikai egység megbontására irányuló törekvéseket. Szabad legyen itt hivatkozni az 5 és 6 §-okra, melyek nemcsak arra kötelezik a törvényhatóság tisztviselőit, hogy a községekkel, gyűlésekkel, egyesületekkel, intézetekkel sőt még a magánosokkal is, hivatalos érintkezésben ezek anyanyelvét használja; hanem még azt is megengedik a törvényhatósági tisztviselőnek, hogy a belső ügyvitel terén válogathasson a magyar nyelvnek vagy a törvényhatóság jegyzékönyvi nyelvének használatára között. Tehát a §-ok, kapcsolatban a jegyzékönyvnyelv rendén adott engedményekkel, törvényes alkalmat és módot nyújtanak a közigazgatási egység megbontására. Midőn pedig a 8-ik szakasz elrendeli, hogy a bíró a panaszt a fél nyelven vegye be és tárgyalja, hogy az idéző végzés a megidézendő egyén anyanyelvén szerkessze, hogy bírói határozatot a perlekedők nyelvén hozzon, sőt még a felsőbb bíróságok magyar végzéseit is lefordítandók: akkor megtörtént az első fontos lépés a juszticia egységének megbontá-

sára is. Ezen egységbomlasztó mű folytatást nyer a kulturális egység rovására alkotott amaz intézkedéssel, mely a 17-ik §-ban arra kötelezi a kultuszminisztert, hogy a nemzetiségek által lakott területeken levő államiskolákban, fel egészen az akadémiai kiképzésig, gondoskodjék a nem magyar ifjaknak saját anyanyelvűn leendő kiképzéséről. Vegyük még ezekhez a 27-ik szakaszt, mely a kormánynak kötelezővé teszi, hogy különböző nemzetiségű személyeket alkalmazzon az országos hivatalokra, különösen pedig a főispánságokra, s ha miedett összevettük együtt ezen törvényeket itt nem idéztük, de teljesen hasonló szellemű intézkedéseivel: nem lesz tagadható azon nagy ellenmondás, melyet a törvény önmagán hord akkor, midőn bevezető részében elvgyanánt állítja föl a magyar nemzeti egységet, de a részletekben egyenes utat nyit arra, hogy ezen elvi egység a gyakorlat terén annyi darabra zúzássék, a hány nyelvű ember hazánknak lakik.

Magyarország fennállásának kulcsa leginkább abban fekszik, hogy a magyar faj mint döntő tényező az állami elhatározásokban, mindig alkalmazkodni tudott a korszak vezéreszméihez. Nemzeti szívervésünk mindig együtt látketett a haladó emberiség vérkeringésével. E nemzeti jellemvonás tette lehetővé a kereszténység fölvetelét; ez hozta létre a rendi alkotmányt, mely annyi szabadságot adott az országnak, a mennyit a középkor szelleme megkivánt és megtűrt; ennek a jellemvonásnak köszönhető, hogy hazánk a rendiség jogrendszerét a jogegyenlőség rendszerével tudta kicserélni — külső kényszer nélkül és belső megérzőkódás nélkül. E jellemvonás ma is él a magyarban; s miután korunk vezéreszméi közül élesen domborodik előtérbe a nemzeti államok létrehozásának egyetemleges törekvése: ennél fogva a magyar faj közérzését is ez az eszme hatja át. Eszlelhető a magyar társadalomban felekezeti — osztályi és politikai pártkülönbség, de abban, hogy államunk magyar nemzeti állam legyen, a magyar társadalomnak minden gondolat, minden törekvése és minden szenvedélye egyetért. E kérdésben nincsen megoszlás, nincsen nézeteltérés. Ugy álljuk körül e kérdést, mint az igazhívők az oltárt.

Senkinek sem jut eszébe a magyar nemzeti állameszmét úgy értelmezni, hogy abban a más nyelvű honpolgárok anyanyelve, fajtulajdonsága és kultur törekvése úgy szólva megföldjék. Az állam magyar nemzetileg alatti nem értetünk egyebet, mint azt, hogy az állami élet minden szervezésében az azoknak minden nyilvánulásában a vezérlő magyar faj nyelve, művésze, szelleme, hite és hagyománya, gondolatvilága és karaktere jusszon kifejezésre.

A fentebbiek után nem szükség bizonyítani, hogy a magyar nemzeti állam teljes megvalósulásának egyik főakadálya a nemzetiségi törvény. Ez az akadály akként lesz elhárítva, ha kimondatik, hogy — Horvátország kivételével — a magyar korona területén levő összes hatóságok kötelesek úgy a belső ügyvitelnél, mint az írásbeli érintkezéseknél az állam nyelvét használni; és hogy a törvényeknek minden ezzel ellenkező intézkedései hatályon kívül helyeztetnek.

b) A magyar állameszme kiépítési munkálatainak ez volna egyik feladata. De csak az egyik. Figyelmünket nem

kerülheti ki e helyen az 1868 évi IX. t. cz. a görög keleti vallásuak ügyében. E törvény a g. k. egyházat két önálló részre osztja a mindkettőt önkormányzati jogokkal ruházva föl. Az autonomia ellen nem tehető kifogás s e téren legfőkébb azon óhajás hangoztatható, hogy a kormány számára biztosított felügyeleti jog fokozott éberséggel gyakoroltassék. Az egyházak kettéválasztásának sem volna nagyobb horderejű hatása az államéletre, ha a szétválasztás a földrajzi fekvésben s az ezzel összefüggő adminisztratív igényekben lelné megindokolását. Ugyde a szétválasztott egyházak egyikét a törvény szerbenemzeti egyháznak, a másikat román nemzeti egyháznak nevezte el. S hogy pedig az elnevezésben rejlt szellem és annak konzekvenciái iránt még csak kétely se marúlhesen föl: a törvény külön szakaszt szentel a g. k. vallás se nem szerb se nem román ajku hiveinek, meghagyván őket szerartási nyelvük szabad használatában.

A nemzet: politikai fogalom; a faj; aetnografikus fogalom. Nemzetet alkot az intézmények közössége, a történelem közössége, az állami élet közössége. A faj alakulásához csak nyelv-közösség szükséges. A nemzet élő szervezet, mely tartalmat ad az intézményeknek, külön territoriumot foglal el és maga az állam ő általa, ő benne ő érteke él. Eppen ezért, egységes politikai szervezettel bíró országban lehetséges több faj vagy nemzetiség, de egyenél több nemzet nem lehetséges. Nem lehetséges, mert a nemzeti létnek attributumaihoz tartozik — a társadalmi és kulturális elhivatáson kívül — hogy betöltse a törvényhozásnak, kormányzatnak, jogszolgáltatásnak és igazgatásnak összes funkcióit — s mihelyt két vagy több nemzetet ismerünk el egy országban, el kell ismernünk ott a két vagy több törvényhozásnak, kormányzásnak és igazságszolgáltatásnak lehetőségét is. Ennek az eszmemenetnek ad kifejezést az 1868. évi XLIV. t. cz. midőn kimondja, hogy az összes honpolgárok — felekezeti és nyelvi különbség nélkül — együtt alkotják az egységes magyar nemzetet. Tehát felekezeti különbség nélkül! És sajátságos, hogy e kiváló államtudományi bölcseségről tanuskodó magvas elvi kijelentéssel egy esztendőben keletkezik a g. k. vallásuak ügyében alkotott törvény, mely a g. k. egyházat részben szerb — részben román nemzeti jelleggel ruházza föl. Ezzel a magyar törvényhozás egy hatalmas lépést tett arra, hogy a magyar nemzet mellett más nemzetek is keletkezzenek e hazában.

Bizonyos idő óta a románok magukat következetesen nemzetnek nevezik. De miután sem törvényes forumok, sem külön territoriumok, sem semmi nem igazgatási szervük arra, hogy magukat nemzetté konstituálhassák, nem volt: ennél fogva annak, hogy magukat nemzetnek nevezték, csak stilistikai jelentőséget lehetett tulajdonítani. Az 1868. IX. t. cz. megváltoztatta a helyzetet. Ezóta a román nemzet nem üres fogalom; mert e fogalom testet nyert a g. k. egyházban. A román tulzók törekvései számára a magyar törvényhozás utat egyengetett. Az alakulásnak indult nemzet lett megkapta az első szervet, s hogy e szerv minő védbástyája lett a román nemzeti aspirációknak, azt naponta tapasztaljuk 1868 óta, az évről évre fokozódó igazgatásokban, melyeknek áramlata olyan viszonyban van a román nemzeti egyházzal, mint a vérkeringés a szív kamarákkal: mindig onnan indul ki és mindig oda tér meg.

A legkevesebb tehát, a magyar nemzeti egység érdekében kívánható, az 1868. évi IX. t. cz.-nek olyan irányú módosítása, hogy a g. k. egyházak nemzeti jellegét eltörli tessenék. Valódi sérelmet senkinek sem okozhat e

módosítás, mert az egyháznak sem isteni célja, sem önkormányzati jogkör nem érintetik általa; de megszüntetné a módosítás által egy olyan indokolatlan kiváltság, a milyent e hazában egyetlen más felekezet sem élvez, és önkényű mászabadulnának a g. k. rúthének és magyarok egy idegen nyelvű liturgia nyúgei alól.

(Vége következik.)

Politikai hírek.

A képviselőház első ülése. Három hetes szünete után a képviselőház pénteken november 3-án déli tizenkét órakor tartja első ülését, melyen a pénzügyi bizottság terjeszti be jelentését a jövő évi állami költségvetésről s aztán megállapítja a legközelebbi ülések napirendjét.

A budget A képviselőház pénzügyi bizottságának keddi ülésében Hegedűs Sándor előadó előterjesztette a jövő évi állami költségvetésre vonatkozó általános bizottsági jelentésnek az előző ülés megállapodásai értelmében szerkesztett tervezetét. Helfy Horánszky, Pulszky Wekerle miniszterelnök néhány megjegyzése után a bizottság érdemleges módosítás nélkül magáévá tette a jelentés tervezetét és az elnök annak szerkesztéséről a bizottság tagjainak általános helyeslése mellett köszönetet mondott az előadónak.

Pável és a hercegprímás. Az a hír, hogy Pável felmentése nem a hercegprímás által vezetett vizsgálat eredményének alapján történt, mint nagyváradi tudósítónk jelentette megfélela valóságának. A hercegprímás ugyanis kénytelen volt konstátálni ezt a tagadhatatlan tény, hogy Pável egyházmegyéjében, ha nem is Pável által közvetlenül élesztve, de az ő elnézésével, olyan tendenciák uralkodnak, melyeket a magyar hazafiság érdekében túrni nem volna szabad.

Miniszteri tanácskozás. Kedden délben a miniszterelnöki palotában hosszabb ideig tartó miniszteri tanácskozás volt. A miniszterek valószínűleg a képviselőház napirendjét vitatták meg, a melyre minden esetre befolyással volna, ha egyáltalán igaz, a mit egy kormányparti lap jelent, hogy t. i. a polgári házasságról szóló javaslat benyújtására a kormány a formaiszerű beleegyezést a felség visszatérte után azonnal megkapja s így módjában lesz azt mindjárt a képviselőház nov. 8-iki ülésében beterveztetni. Ezt különben a miniszterelnök ur nemrégiben maga is megígérte.

A polgári házasság.

A házassági jog szabályozásáról szóló törvényjavaslat tárgyában mint már megírtuk Vaszary Kólos hercegprímás és Schlauch Lőrincz nagyváradi püspök külön memorandumokat terjesztettek a korona elé.

Mint az „E.-s.” most értesül a hercegprímás tisztán egyházi szempontokból bírálta memorandumában a javaslatot, s azokkal indokolta meg a javaslattal szemben elfoglalt álláspontját.

A nagyváradi püspök tovább ment a bizonyos javaslatokat is tett a házassági jog rendezésére vonatkozólag.

Ő felsége a két memorandumot a kormányhoz küldötte át véleményadás végett.

A minisztertanács a minap behatóan foglalkozott a két memorandummal, s abban állapodott meg, hogy azokat nem véve figyelembe, megmarad eredeti álláspontja, vagyis eredeti törvényjavaslata mellett.

A király elé terjesztendő vélemény megszerkesztésével Szilágyi Dezső igazságügyminiszter bízott meg. Az igazságügyminiszter elkészítette a kormány álláspontját magában foglaló előterjesztést, mely egyúttal kiterjeszkedik a két memorandumra is.

Ez előterjesztést a kedden tartott minisztertanács, mint nevezett lap írja, egész terjedelmében elfogadta, egyúttal elhatározván, hogy a kormányelnök est, mihelyt a király Bécsből visszaérkezik, átadja a felségének.

A korona a kormány ez előterjesztése alapján hozza meg döntő határozatát, mely nem sokáig késleltetik.

A politikai körökben uralkodó általános vélemény az, hogy a király elfogadja a kormány eredeti törvényjavaslatát, vagyis beleegyezését adja annak a parlament elé való terjesztéséhez.

Nincs kizárva tehát a lehetőség, hogy a kormány már a budapesti megkezdésének a napján a ház elé terjeszti a házassági jog szabályozásáról szóló törvényjavaslatot.

Válság Ausztriában.

Bécs, okt. 31.

Lényeges változás, vagy döntés nem állt be semmi irányban a válság ügyében. Egyelőre még mindig a leendő miniszterelnök személye körül folynak a tárgyalások a pártok vezéreivel, de amint látszik, sok nehézség fog e kérdés körül támadni.

Windischgrätz herceg azért nem válhat el a kormányelnökségtől, mert beteg feleségének a téli időkben délen kell tartózkodnia; gróf Thun, csehországi helytartó sokkal szenvedélyesebb politikus, semhogy koalíciós minisztérium vezetésére vállalkoznék, gróf Badenit pedig azért nem hozzák kombinációba, mert ő Galiciában nélkülözhetetlen.

Egy ideig Lobkovitz Ferdinánd hercegre is gondoltak, de mindegyik még nem kezdtek vele tárgyalásokat. Ma az a hír terjedt el Bécsben, hogy gróf Clumetzki audiencián volt a királlyal, s a kabinet alakításával lett megbízva. De ez a hír még megerősítésre szorul. Annyi bizonyos, hogy a Hohenwart-klub nagy nehézségeket gördítene egy olyan koalíciós minisztérium elé, amely Clumetzky vezetésére állna. E szerint a válság megoldása aligha következik be a jövő hét elejénél.

Taaffe ma audiencián volt a királlyal, de mai kikallgatása állítalag nem a válságnak, hanem csak folyó ügyeknek volt szánva.

A király ma este Gödöllőre utazott, hogy ott november 8-ig tartózkodjék. A már jelzettekön kívül más politikai vagy parlamenti személyiségeket nem fogadott. De azt hiszik, hogy azoknak a személyiségeknek sora, a kiknek véleményeit, a király meghallgatni óhajtja, még nincs kimerítve.

Budapestre újabb meghívásokat várnak és különösen azt hiszik, hogy a király olyan politikusokat fog magához hívatni a kiket az új minisztérium megalakításával szándékozik megbízni.

Budapestről hozzánk érkezett távirati jelentés szerint az urakháza több tagjának meghívása van kilátásba véve.

Ausztria a budai magyar királyi várakban.

Kolozsvár, okt. 31.

Olvasom a „legelső magyar ember” udvari ebédjére a katonai méltóságoknak kiadott német meghívót, a melyen sokan megbotránkoztak és elgondolom, hogy én is nagyon megbotránkoztam egy-

kor, a legelső magyar embernek, a mi felsőges apostoli királyunknak a lakásán.

Körülbelül 15 éve lehetett annak, hogy mint gyermek ifjú, első ízben voltam a fővárosban több napig.

Kalauz nélkül ödöngve a Duna-parton, az a zöld salagterasz palota eszbitőlag intgetett felém.

Már akkor elolvastam volt a ködjogot, ismertem hazánkat és sokat olvastam Ausztriáról is. Tudtam, hogy áll velünk szemben s azt is tudtam, hogy a váltók czérna szálain kívül még mi tartja össze ezt a mozaikot.

Egyet nem tudtam csupán, a mit harmincz év óta ma is hiába tanulok, a német nyelvet.

Idealizmusom a magyar nemzet nagysága, ereje és méltósága iránt akkora volt, hogy a magyar fővárosban tartózkodásom alatt sem a pesti német-zsidó feliratok és lotyogások sem a budai sváb nyelv léptenyomon való fülsértő zaja nem volt képes csorbát tenni rajta.

Egyszer az a szerencsétlen gondolatom támadt, hogy ha megyek abba a zöld salagterasz házába, mely a vízen túl amott a dombon, olyan barátságosan kacsingat felém. Hiszen magyar ember volnék, gondoltam és rendjén való volna, hogy a legelső magyar ember házába, nem csak kívülről, hanem belülről is színről szíre lássam. Tán csak beeresztenek. S ha mindent végignézek, mennyit fogok én tudni otthon a látottakról beszélni.

A míg a láneshidón a gondolatokkal tépelődve, átvágyódtam, az ezer egy éj meséiből a legszebb képeket igyekeztem a tündér palotákról magam elé varázsolni, hogy nehegy valami odabenn nagyon megleljen és én eláruljam, hogy „nem vagyok ide való”...

A gondolatokkal tépelődve vetődtem a királyi várparkba, mely igéző pompájával úgy meglepett, hogy majdnem öntudatlanul kerültem be egy folyosóra. A mint ezen végig megyek, megakad a szemem egy feliraton, melytől majd a hideg kilelt és szétfoszott minden idealizmusom, a melylyel a legelső magyar ember háztája iránt viselkedtem.

Egészen automatikus léptekkel közeltem az ajtó felé s önkénytelen mosdulattal nyitottam be a „R. u. Hof-Kanzlei”-ba. — Illedelmesen köszönve, előadtam (természetesen magyarul) óhajátam cséjáját, hogy t. i. a királyi lak belső világát óhajtánám megtekinteni. Nem értettek meg ezek hozzánk átléptelt osztrák svábok. Össze kellett, ugy szedjem, a mi német szó nyelvtanokból, szótárakból, lapokból és könyvek-ből rám ragadt. Nagyon cizfrán állíthattam össze a bolyegtelen szóbeli kérést, de azért a sógorok arca felderült s jelölt, hogy megértették, nyomban egy vén strimflis lakájt mellém kalauznak, utasítva engem, hogy kövessem.

Ez végig vezetett engem minden termen. Elmagyarázott mindent a butorokról képekről szobák és termek rendeltetéséről, a mit csak tudott.

Megnéztem a butorokat, a művészi kivitelű történeti képeket s tán ha lett volna valami meglepő az sem lepett volna meg,

mert lealázónak találtam, hogy a mi nyelvünkön itt eligazodni nem lehet.

Szűgyeltem magamat, nem magam miatt, mert utóvégre megértettem, a mit akartam, nem is a magyar nemzet miatt, hanem a miatt, hogy a legelső magyar ember házába, ha bevétik az ember, minos egy lélek, a ki a haza nyelvén kalauzolná. Nagy tisztelőtlenség lehet ez a magyar király iránt Ausztria részéről, a ki ezeket a lakájokat ide pláncolja a nélkül, hogy előbb magyar nyelvi tanfolyamot végeztetne velük. Végig haladtunk a termeken, eljutottunk a királyi lakosztályáig. Kértem a lakályt, nyissa fel azokat. Kijelentette, hogy azokat nem szabad. Együttal markát nyújtotta jelölt annak, hogy mindent megmutatott, a mit lehet.

Öt hatost nyomtam bele és sokkal lehangoltabban és rosszabb kedvvel távoztam, mint a mily mohó vágygyal óhajtottam a királyi lak termeit megtekinteni.

Végig mentem ismét egy hosszú folyosón egy oszomó németfelirattal előtt, s a Mária Terézia által feltalált vessző futtatás szégyenét éreztem.

Fehér festékekkel be vont ablak üvegeken sok látogatónak láttam b-karcolva a nevét. Oda karmoltam én is a dátumot és két göth betűt, mint méltó látogató jegyet egy olyan házhoz, a hol magyarul még szólni is hiába szól az ember.

Vagy huszszor voltam azóta a fővárosban, de nem vehetett rá senki, hogy még egyszer a királyi lakba betérjek, a budai oldalnak ezt a részét azóta mindég elkerülöm.

De midőn egybe vetem azt, hogy a házban bármire tekintek, egy láthatatlan, egy idegen kéz nyomait találkoznak, melynek buzdítása alatt a közbizadsereg rendelet ellenére magyarul nem levelez, magyarul nem beszél, a magyar színházakban a zenekarnak a Kossuth-nóta játszását tiltják, a humánus testület bankettjén pedig a Gott erhalte hallgatására kényszerítik a magyart, midőn látom, hogy az oláhokat mindenütt alattomosan igazgatják, kitérőseiket pedig sok helyen eltussolni igyekeznek, akkor arra a meggyőződésre jutok, hogy hazánk játékszer, egy ismeretlen hatalom, a kamarilla kezében.

SZ.

Erdély hadparancsnoka.

Lapunk múlt számában táviratilag már jeleztem, hogy báró Szvetenay Antal nagy-szebeni hadparancsnok hirtelen meghalt.

Erről most a következő részletes tudósítást kapjuk:

Báró Szvetenay Antal lovassági tábornokot és a 12. kádtest parancsnokát ma délután sétálovgatás közben szélhűlés érte és néhány óra múlva meghalt. Az általános kedvelt tábornok halála az egész városban mély gyászot idézett elő.

De első sorban a hadsereget érte nagy veszteség a tábornok elhunytával, mert minden körben úgy tekintettek rá, mint egy jövődő háború dicsőséges hadvezérére.

Legutóbb a borossebesi hadgyakorlatokon állt a sereg élén s ő felsége többször elismeréssel adóztat kiváló hadvezéri tehetségének.

Galícia egyik városában született, de magyar származását nem tagadta meg soha, bár a katonai átiratok kérdésében a merev

katonai álláspontra helyezkedett s az erdélyi törvényhatóságok ismételt kérése dacára nemetül küldte át átiratait, s éppen ő volt az, a ki a kezdeményezése tekintetében először tette meg az ismert distinkciót eljárásának igazolására.

Nagyobbjáró báró Szvetenay Antal Tan. nopolban született 1831. december 5-én Huszonkét éves korában lépett a bécsújhelyi katonai Akademiába, a honnan négy év múlva hadnagyi ranggal lépett a 83-ik gyalogezredbe. Végigküzdötte a középolaszországi hadjáratot és 1852-ben első osztályú hadnaggyá lett.

Ettől kezdve gyorsan emelkedett a katonai pályára lépcsőin. 1871-ben a II. huszárezred parancsnoka, 1872-ben ezredes lett és egy évre rá a gráci hadtest törzskari főnökének teendőivel bízták meg, a honnan csakhamar hasonló minőségben Bécsbe helyezték át. 57 éves volt, a mikor vezérőrnaggyá léptették elő. 1879-ben a hadügy-minisztérium elnöki irodájának főnöke lett s itt szerzett érdemei elismerésül a II. osztályú vaskoronarenddel s ezzel együtt bárói ranggal tüntették ki.

1883-ban a hadügyminisztérium osztályfőnöke lett s mint ilyen előkelő, rokonszenves modorával és nagy képzettségével kivívta a magyar delegátusok tiszteletét.

Ez állásban érte altábornagyi kinevezése. 1885. szeptember 14-én megvált a minisztériumtól és egy gyalogdandár parancsnokságával bízták meg, a honnan 1888. június 21-én a nagyszebeni 12-ik hadtest parancsnokává nevezték ki. Két évvel ezelőtt megkapta a legmagasabb katonai rangot: lovassági tábornokká léptették elő.

Bauer halála után sűrűn emlegették, mint komoly jelöltet a hadügyminiszterségre, mely állásra kiváló szervező képességével fogymindenki alkalmának hitte. Több külföldi (olasz, francia, szerb és svéd) rendjel tulajdonosa is volt.

Megtámadott végrendelet.

A budapesti kir. törvényszék polgári osztályánál tegnapelőtt hirdették ki Berde Mózes szóbeli végrendeletét, melyet a gyógyintézetben tett s mely merőben ellenkezik korábban tett írásos végrendeletével.

Erre vonatkozólag a „M. H.” ezeket írja:

Berde Mózes kolozsvári háztuladonos, az erdélyi unitáriusok egyik nemes gondolkosú férfa, a ki szorgalommal, kitartással és szerény életmóddal millióra menő vagyont szerzett, négy esztendővel ezelőtt, 1889-ben írásbeli végrendeletet készített, melyel az unitárius egyházat tette örökösévé.

A végrendelet bevezető részében elmondta, hogy egyetlen legfőbb vágya és törekvése volt egyháznak anyagi helyzetén nagyobb mértékben javítani. Ezért küzdött, ezért dolgozott, ezért nélkülözött és „ha az Ur szólítja”, nyugodtan hal meg, mert cséjáját isten segédelmével sikerült elérnie. Végrendelete további részében kijelöli roppant vagyonának egyházi rendeltetését részletesen, nagy összeget hagyva a kolozsvári tanúrok, az özvegy papnok és tanítónék, a keresztúri unitárius gimnázium s más hasonló unitárius egyházi személyek és intézmények javadalmazására. Megemlékezett a végrendeletben rokonairól is, mindeniket segítve valamivel, noha azok legtöbbször szintén vagyonosak, Megemlékezett különösen unokaöccséről, Ber-

de Béláról, a kinek egyik legnagyobb birtoka jövedelmét hagyta olyformán, hogy elhunytával ez a jövedelem a birtok tulajdonosára, az erdélyi unitárius egyházra száll át, mint a mely egyház az ő vagyonának általános örököse.

E végrendelet megszerkesztése és donálása után, nem sokkal ezelőtt, Berde Mózes idegbeteg lett. Kolozsvárról, a hol al-landban lakott, — felhózták Budapestre a Schwärzer-féle intézetbe. Állapota itt nem-hogy javult volna, sőt folytonosan rosszabbult, elannyira, hogy utóljára heves elmebaj kitörésétől kezdtek féltetni.

Az unitáriusok egyik-másik nevezetese férfa meg-meglátogatta időközönként a szenvedő öreg embert, Berde Mózes rendszeresen megismerte látogatóit, pár percig értelmesen, világosan beszélt velük, eladva, hogy minden vagyonát szeretett egyházának hagyta, hogy erről végrendeletet is szerkesztett s hogy ezzel legfőbb vágya meg teljesedése Világos beszéde azonban csak néhány perczig tartott. A mint az ő legközebb vágyáról és szeretett egyházáról a fennebbieket előadta, sőtét gondolatokkal kezdett tépelődni. Tartózkodás nélkül a legelkeseredettebb panaszban tört ki mindannyiszor, hogy az unitárius egyházat már feldarabolták, felosztatták, a szomszédok, kiket olykor meg is nevezett, elvettek a most az egyháznak nincs semmije. Hiába akarták megértetni vele, hogy ez nem igaz, hogy az unitárius egyház sebben fejlődik, mint valaha; az öreg Berde ellenmondást nem tűr, határozott hangon vágott közbe: „Azt én jobban tudom. Meggyőződtem róla. Vége van!” Ilyenkor aztán nem lehetett vele tovább vitakozni.

Néhány héttel ezelőtt — mint akkor lapunkban említettük — Berde Mózes a halál a Schwärzer-intézetben megváltotta a szenvedésektől. Kolozsvárt puritán tisztességgel örök nyugalomra helyezték s a temetés után az odaváló törvényszék előtt felbontották és kihirdették 1889-ben kelt írásbeli végrendeletét. Ezt a végrendeletet a napisajtó ismertette röviden s a fejedelmi bökeztségről a csodálat és elismerés hangján szólt a közvélemény.

Bizonyos körökben tartottak tőle, hogy az unitárius egyház javára tett végrendeletet a rokonok megtámadják. Különösen Berde Béláról, az elhunyt unokaöccséről gondolták ezt, de ő igen vagyonos ember s egyáltalában nem tett olyan kijelentéseket, amelyekből ilyesmi lehetett volna következtetni.

Időközben a végrendelet megtámadhatására kitért határidőnek is eltelt egy bizonyos része s az unitáriusok egyházi képviselőtanácsa e napokban azzal a reménységgel gyűlt össze Kolozsvárt, hogy a szép örökség az egyház örökévé maradjon.

Egyszerre váratlanul, még a tanácsülések alatt az a hír érkezett oda, hogy az elhunyt Schwärzer-féle intézetben halála előtt két nappal szóbeli végrendeletet tett a mely az írásbeli végrendelettel teljesen megsemmisíti s a mely úgy szól, hogy vagyonának általános és kizárólagos örököse nem az unitárius egyház, hanem unokaöccse, Berde Béla.

A Kolozsvárra érkezett hír nem volt, legből kapott. A budapesti törvényszéknél

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZAJA.

1893. november 2.

A szegény Kata házassága

Angolból fordította

Amica.

XIII.

(Folytatás.)

(30)

— Természetes, hogy én ki és bejöhöt ide, — dadogtam, egész szívemből kívánva, hogy bár valami okosabb és meggyőzőbb választ tudnék adni: — de ő bizonyosan szeretne engem itt találni és azt tudni, hogy mindig itt voltam.

A doktor szeliden de kérlelhetetlenül rázta a fejét és én tudtam, hogy mennem kell.

— Nem szabad magát kifárasztani — mondá. Azt én nem engedhetném meg, még akkor sem ha — ha nem volna valaki, aki ezt az áldozatot megtiltana, de van és szerencsére éppen most itt van, magára várakozva és elkészítve arra, hogy tekintéllyel beszéljen, mint a mennyit én magamnak igényelhetek.

— Ó? — ismételttem homályosan, — de gépszerű engedelmisséggel felállottam a mint beszéltem.

Igen, ő — Cazenova ur! A szalonban fogja őt találni. Ne féljen — mondá, a mint egy pillanatra a párnán fekvő mozdulatlan arca felé hajolt és szakmájához tartozó éles figyelemmel vizsgálta — Kata nem fog felébredni, sem magát nem fogja nélkülözni.

E biztosítás által némileg megkönnyebbülve, de teljességgel nem meggyőzve, magukra hagytam őket, és lementem Ted-

hez, kit nagyon ingerlékeny kedély állapotban találtam le a fel járkálva a szobában.

— Mi az Milikém, te úgy nézel ki mint ha a saját szellemed volna! — volt az üdvözlője, a mint a tűz felé vonta, és az arcomat elégedetlen szemekkel vizsgálta.

Olyan sápadt, szomorú és kimerült vagy! Miféle felfordulás van itten, és miért lettél te beteg ápolóvá?

Te tudod, hogy én nem ezért engedtelek ide jönni!

— Édes Ted! — mondám halálán és gyöngéden. Azon saját magamtól függő élet után melyet oly hosszasan folytattam, jól esett, hogy ő nem viszonzotta az én halás és szeretetteljes kitörésemet, hanem ugyanazon a hangon folytató —

Igen, az „Édes Ted!” mind jól van de édes Mili kisasszony, ez nem válasz az én érveimre, és nem hiteti el velem, hogy te most bölcsen cselekedsz.

Nem könnyű dolog nekem tégedet így itt hagyni, midőn tudom, hogy a jövő héten abban a hivatalos dologban ismét el kell mennem. De itt hagyni tégedet, midőn nem tudsz segíteni, és magadat csak beteggé teszed —

— Ted, én nem vagyok beteg! — szoltam közbe. Csak fáradt vagyok egy kicsit, ennyi az egész; a mi pedig azt illeti, „hogy veszik-e hasznomat —

— Édes megbántott Hiuság, megjegyzésemnek ezt a részét vissza veszem! Természetes, hogy segítsz! Ha én beteg volnék a te jóaság arczod látása többlet használna nekem, mint a világ minden doktora, vagy a gyógyszerészek minden orvosága. És most e csinos bók után megvárom tőled, hogy legalább tíz perczig engedelmes légy; tehát ülj le ide szépen a dívánra és mond el nekem pontosan és hiven, hogy mi történt itten — mi baja Katának, és hogy lett ily

hirtelen beteg; midőn tegnapelőtt itt voltam tühető jó egészségben látszott lenni.

— Ted, ő akkor sem volt jól; de mostan —

— Nos, és mostan? — ismétlé, ugyan azon parancsoló türelmetlen hangon szakítva beszédemet félbe, — Mili, ne elegyedj a rejtelmekbe — hálá az égnek azok nem egyeznek a te természetteddel és egy csepet sem találnak hozzád. Mi történt itten? Valami esaládi perpatvar — vagy mi?

— Nem, valóban nem volt olyasmi! — válaszolam élénken, és örültem, hogy ezt oly igazán mondhattam.

— Tehát Kata — édes Teddmi, te érted azt, hogy a szegény öreg Jankónak ki tudja mily hosszú időre „Isten hozzátot” mondani, nehéz megpróbáltatás volt neki, s miután a nélkül is gyengélkedett, a Jankó távozása után elájult és azóta folytonosan beteg.

— Értem.

Ted nagyon komoly volt és elégedetlennek látszott amint a bajusszat huzgálta és a dolgokat az agyában megforgatta.

— És Latrobe — folytatá — hogy veszi a dolgot? Mert tudod, hogy mint férjnek nem volt a legjobb jelleme. Hogy viseli most magát?

— Pompásan! — bámulatosan! — kiáltam, tanúságot téve azon saíres és figyelmes gondoskodásának, melynek tanúja voltam, és anél nagyobb buzgalommal tettem azt, mert éreztem, hogy a szívem mélyében gyökerező bizalmatlanság még mindig meg volt.

— Ó egyetlen-egy gyöngédelen szót sem mondott és a legnagyobb odaadással ápolta Katát. És még is —

— „Nem szeretem önt doktor Fell” — idézte Ted kissé szomorúan. Mili én meg tudom érteni azt az érzést. Latrobt én sem

szeretem; és a mi a kis Liliánt illeti, én azt hiszem, hogy ő inkább kerébe hagná magát törteni, mint hogy tíz perczig egy szobában legyen vele! Azt inditványoztam, hogy jöjjön át velem ide és segítsen tégedet reábeszélni, hogy jöjj báz; de az a gyermek egészen elápadt a rémülettől és azt kiáltá: „Édes Ted, hárlek ne kívánd tőlem! Én szeretném a kedves Mili-t látni, de miután doktor Latrobe otthon van, nem tudok Elm-Courtha menni.”

— „És ugyan miért nem, ha szabad tudnom?” — kérdém csudálkozva, — mert Lili nem tartozik a félénk leányok közé s a mi bátorlanságot illeti, ő egyszerűen azt sem tudja, hogy az mi. Lilikém, gyáva kezdés lenni? A doktor nem valami mesebeli szörnyeteg; és nem gondolom, hogy eleve-nen félalna, még akkor sem ha a várába bátorokodnál menni!”

— És ő mosolygott, de olyan ideges erőltetett mosolygással. Egy cseppet sem szerettem a dolgot — az én kedves kis testvéremnek az őszinte fiatal arczán ez nem volt rendén — Lili színt váltott, a festő kötevényének a csöcskét gyűrögette és nevette mondá — „Nem az a baj; de édes Ted, ne kérdés tőlem, hogy hát mi; te ugy sem értenéd azt meg! Csak — csak, hogy gyűlölöm Latrobe urat; és — és félek tőle!”

— „Lili!” — mondám — „én magam sem szeretem őt; ne nem látom át, hogy miért félne attól a fura öreg urtól. Az igaz, hogy van benne valami, a mi a régi egyiptomi papokat, vagy a modern delejezőket juttatja eszembe.”

— „Éppen úgy vagyok vele én is” — mondá Lilián. Midőn vele találkoztam mindig úgy érzem magamat, mint ha azok az őt körülöns fekete szemei mindent meg tudnak vele csinálni, a mi neki tetszik.”

— Ugy hát nem engedem hogy vesze-

delmes befolyásuknak kitéd magadat” — mondám, félig tréfásan, amár a leány őszinte félelme csakugyan csinált némi benyomást reám. „Édes, te nem jössz Elm Courtha velem, te —

— Mili, ő nem engedte, hogy a mondatomat bevégézzem, hozzám szaladt, mind a két karjával átölelte a nyakamat és azt mondá —

— „Édes Ted, köszönöm — köszönöm drágám! És ugy-e vissza hozod onnét Mili-t? Kérlek hozd vissza! — Én nagyon sajnálom a szegény Latrobenét: de neki nem lehet oly nagy szüksége reá, mint nekünk és én nem tudom elviselni azt a gondolatot, hogy ő —

— „Mit, — hogy ő?” — kérdém, nevetve a félelmén. „Mili nem olyan nevetés és tulságos érzékeny kis liba a milyen te vagy. Én nem hiszem, hogy annak a félelmes doktornak a hatalmas akarata veszélyes befolyást gyakorolhatna reá.”

— De Liliánt nem lehetett az ő rugcszmélyéből kivenetni.

— „Én is azt reményelem, hogy nem” — kiáltá, ugyan azzal a különös mohósággal. „Mert tudod Ted, mert Mili nagyon erős és nagyon értelmes, de hidd el nekem hogy doktor Latrobe egy rettenetes ember!”

— Ted, Ted! — kiáltám és ijedtemben megszorítottam a kedvesem karját, mer doktor Latrobe éppen az ajtó közben állt és tudtam, hogy a Ted utolsó mondatán minden szavát hallotta. De ha hallotta, az a tény a Spinx szerű arcznak legkisebb változása sem árulta el; és midőn Ted éppen olyan bűnös öntudattal ugrott fel, mint „és valami összefüggés nélkül egyetlen mirtetgető szavakat dadogott, a doktor udvari mosolya csak nyájás meglepetést fejezett ki (Folyt. következik.)

gyanis Fejér Elek törvényszéki bíró a mai napon az érdekeltek előtt szabályszerűen kiírdette az elhunytak most említett szóbeli végrendeletét.

Tanuképpen a szóbeli végrendeletkezésről Barkóczy Emil báró magánzó, Török Árpád dr. ügyvéd és a Schwarzer-féle elme-egygintest két apóloja szerepeltek.

E végrendeletkezés alapján a nevezett anuk vallomásra támaszkodva, Berde Béla ír szerint pörrel fogja megtámadni az 1889-ben tett írásbeli végrendeletet s így érdekes bírósági pörre van kilátás

Mikor lesz Kolozsvárnak vízvezetése ???

MINDENFÉLE.

Kolozsvárt, november 2.

— **Halottak napja.** A kegyelet lángjai lobbantak fel tegnap este a kolozsvári temetőben. Az elhunytak emlékeztetésének világítottak azok, a kik szereteteinek a föld alá bantolták. Az egész temető tündéri fényben úszott. Kripták, sírboltok, fáklya, görög-tűz, lámpa, gyertya, mécs világával voltak alárészta. Minden síremlék mellett egy-egy gyászoló társaság foglalt helyet — megkoszorúva sírkövét annak, a kire e nap estéjén megemlékezett. A temető felett az ég lángok füstjéből fehér felhő képződött, — mely misztikus világosságával, mint valami gloria, mely az elhunytak lelkeiből szövéődött, bűvös kinézetet kölcsönzött az örök béke eme kertjének. A temető útjain ezer meg ezer ember járt-kelt fel s alá. A világitás este 10 óra utánig tartott.

— **Az egyetemi polgárság kegyelme.** A kolozsvári egyetemi ifjuság az dén is meghatón róttá le halottai iránt értekezletének adóját. Az egyetemi téről gyászlobogók alatt, fáttyollal behúzott nemzetiszínt szalagot viselven jelvényül, igen nagy számmal vonult ki a temetőbe; hol már szépszámu közönség várta az ifjuságot. A temetőben előszörben volt felállítva a fekete lepellet bevont, virággal és zászlókkal ékesített szónoki emelvény. Itt először Bene Ferencz joghallgató mondott nagyhatású emlék-beszédet az övédelmi harc hősei felett; majd Kolozsvári Bálint joghallgató lépett a szószékre s kolozsvári egyetemnek a temetőben piénő professzorai emlékeztet megaláztatásos s az ifjuság mély áhítattal hallgatta a sikerült beszédek s az ünnepség végén öt óra felé, emelkedett hangulatban omlott szét.

— **Színház.** Ivánfy Jenő a budapesti nemzeti színház tagja kedden kezdte meg vendégszereplését a kolozsvári színpadon. Először Sudermannnak „Beszűlet” című drámájában lépett fel. A helybeli és a városban időző vidéki közönség szívfalásig töltötte meg a színházat. A nagy publikum még a zenekar helyét is elfoglalta és Ivánfyt megjeleneése alkalmával hosszas rokon-szeres tapásban részesítette. Ivánfy játéka természetesen meglátszik, hogy nagy művészeket tanulmányozott és meglátszik az is, hogy azok hatása alól még nem tudta az ő egyéniségét teljesen emancipálni — de ez csak rövid idő kérdése, mert a mi hiba az önként lehull róla és megmarad az, a mi örök szép és művészi. A „Beszűletnek” van egy kiváló alakja. Traut gróf. Est a grófot E. Kovács Gy. játszta és annyi jellemzetességgel és mesteri vonásokkal ruházta fel, hogy nem egyszer frenetikus tapsra ragadta a közönséget. A többi szerepek is jó kezekben voltak és az előadás egyike volt a legjobbakkal. Szerdán Csiky „Vasember”-e ment. Ivánfy Andor szerepét játszta igen szépen, igazi nemes, művészi hűvél és tudással. A közönség sűrű tapsokkal jutalmazta Ivánfyt mindvégig nagy gondal kidolgozott alakítását. Mondanunk se kell, hogy a Vasember című szerepe azok közre abravur szerepek közé tartozik, a melyekben E. Kovács remekelni szokott.

— **A népszámlálási pályamunkák** harman szaladtak a dícsőség babéra és a 100 arany után. Kettő és a darabok közül a közönség egyhangú ítélete alapján már előre felmentett a jury a 100 arany terhe alól. A harmadikat kolossalis hibái daczára is olyanok tartják, a melyben megnyilatkozik valamelyes meszeszűvő talentum, de az még csak kezdetlegesen nyilatkozik. Még két darab volna hátra, a melyeket az előleges bírálat a jobbak közé sorozott. Ezek közül a „Korcsmárosné leánya” jövő vasárnap kerül színre, mint negyedik versenyszám. A közönség érthető kíváncsisággal várja a negyediknek is az előadását, hogy megtehesse összehasonlítását az eddig pályázott darabokkal.

— **A vásár.** Kolozsvár piacán vigan foly a vásár, — nincsen a mint szokás térdig érő nagy sár — ezért Dongó Marci mi-

vel, hogy nem ázik, langyos idő lévén meztelán be a fázik, — csak úgy „lezser” módra jött be a vásárra, kíváncsi volt egynek másnak mi az ára? Szabónál ráveti a szemét egy szűrrre, — azután reánez szűrtelen testére, — látszik hogy a szűrrre nagy gusztusa van — lesi várja mikor jön meg az alkalom. Szabó félre fordult — azalkalom megjött — és a szűrtelen test meg is szűrtődött. Lépdél nagy kevélyen, ej most dehogyan fázik, ám ezifra szűr alól két meztelán lát szik. Oda settenkedik s ügyel, fülel nagyon, a hol a csizmának bő tengere van. Cseszkó jó kedvében feleje se ügyel. Makra pipájából gögöcsön püffek — Dongó Marci pedig, mint jó orru vizsla, alkalmat szagolva — és szól „gyűszte csizma!” Hát a csizma is megy s alig egy percz alatt, — ott kopog ott recseg Marci talpa alatt. Még csak a feje van ékesítés nélkül — báranybőr kucsmákba szűrnyen bele szédül, s a mint egy kucsmára kiveti a horgot — ravasz szöcs valahogy megsejti a dolgot. Sapka is a kézbe, sapka is menne már, de — ott terem a szöcs hopp! lépén a madár! Rendő ottan termik, népség oda csödült, — Marci félelmében orjásokat bödül, — de minden hiába, nem használ már semmi, ha akarja, ha nem dutyiba kell menni. Szűr csizma vándorol régi gazdájához, — Marci a dutyiba nagyokat sohajtóz: Kinek nincsen pénze ne menjen vásárra, mert úgy kárba veszhet minden fáradsága.

— **Az E. M. K. E. aradi és szentesi fiókja** is újjászervezés alatt állanak, mint a kolozsvári fiók. Az igazgató választmány kiálította a két városba Beregszászy László könyvvezetőt, a ki alapos és részletes számvizsgálattal tisztába hozta a nyilvántartásokat és ezek alapján az újjászervezés megindított. Így sorra fog következni mindenik fiók, hogy az egyesület 10 éves jubileumára, mely a jövő évben lesz teljes tiszta kép és példás rend álljon az ország előtt.

— **Heghivó.** A kolozsvári m. kir. t. egyetem orvostanhallgatók önképző és segítő egylete folyó hó 4-én (szombaton) d. u. 3 órakor tartja meg alakuló közgyűlését, a bonczitani intézet tantermében. A sz. i. választmány nevében kérjük az egylet tagjait, hogy ez alkalommal lehetőleg teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Kelt 1893. november 2. Fries József sz. i. elnök Gener-sich Vilmos sz. i. titkár.

— **Földváry Mihály** birtokos Csé-pánból gróf Bethlen Gábor elnök után 25 frtot küldött az Émké-nek.

— **Az E. M. K. E. kávéház tulajdonosa** Budapestről, Wassermann Jónás borkereskedő értesítette az E. M. K. E.-t, hogy üzletében két E. M. K. E. perselyt tett ki, egyiket a telefon használatáért másikat a kávéházi levélpapírok igénybe vételéért. Az így begyűlt összegek az E. M. K. E.-é lesznek. Azonkívül kötelezte magát, hogy eddigi rendes tagságán kívül minden évben 25 frt tagsági díjt fizet.

— **Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület kolozsmegyei osztálya** fel akarván használni a kedves ősi időszakot, egy igen tanulságos és élvezetes történelmi kirándulást rendez; a program főbb pontjai a következők: indulás a hó 2-án, (csütörtökön) este 11 órakor Kolozsvárról, 3-án megtekintése a pikii-hidnak, a vajdas-bunyadi várnak és vasútvéknak, d. u. Déván időzés, 4-én Gy.-Fehérvár tört. emlékeinek és a marosszentimrei csatáértnek megtekintése, 5-én a miriszlói esatár és N.-Enyed nevezetességeinek megismerésére. — Az uti tervben kisebb gyaloglások is szerepelnek. A hunyadmegyei és első-fehérmegyei társosztályok már előzetesen is gondoskodtak arról, hogy a kirándulók idejüket a legtanulságosabban használják fel. Csatlakozni kívánó osztálytagok jelentkezhetnek a titkárnál (belmonostor u. 12. sz. a. irodájában).

— **Meghívó.** A „Kolozsvári Rongyos Egyet” évi rendes közgyűlése f. év november 12-én (vasárnap) d. e. 10 órakor tartja meg a városi közgyűlési termében, melyre az egylet tagjait és az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívjuk. A közgyűlés tárgysorozata: a. A választmány jelentése az egyesület múlt évi működéséről. b. A raktár és pénztár vizsgálo bizottságok jelentései. c. Péztár és raktár vizsgálo bizottságok kiálítása az új egyesületi évrre. d. Azalapszabály 11 §-nak megváltoztatása. e. Tisztújítás. f. Indítványok tárgyalása. Kolozsvárt, 1893. november 2-án. Dr. Rózsahegy Aladár, egy-leti elnök. Elek Gyula egyleti titkár.

— **Csáky miniszter tiszteletbeli tanító.** A kolozsmegyei tanítótestület most tartott közgyűlésén gr. Csáky minisztert tiszteletbeli tagjának választotta. A közgyűlés erről a minisztert sürgönyileg értesítette mire a következő igen igen szíves hangvételű válasz jött: Dr. Lázár Gyula elnök urnak Kolozsvár. „A kolozsmegyei tanítótestület szíves figyelmét igen köszönöm és a megtiszteltetést elfogadom. Gr. Csáky.”

— **A kolozsvári közúti gőzvasut** az átjárónál mindig sebesen halad. Az utazók szíves figyelmét igen köszönöm és a megtiszteltetést elfogadom. Gr. Csáky.”

Figyelmestetjük a vasut igazgatóságát, intézkedjék, hogy utazók keresztetűződésénél a vonat vagy nagyon lassan és óvatosan hajtson vagy pedig álljon meg. A megálló-helyek észlelőszög szempontjából az utazók keresztetűződése pontjaira volnának átteendő, ezzel az elgázolásnak is eleje vétenék és a közönség is könnyebben használhatná a vasutat, mert a ki például a belmagyar u. és tencsintér torkolatánál fel akarunk szállani, — azoknak kényelmetlen dolgot egy pár száz métert gyalogolni az Emke palotáig, a fel-szállás kedvéért. Inkább fel sem tlenek. Így van ez, a város egyéb pontjain levő megálló helyeknél is.

— **Baleset.** Az Emke palota környékén közel talált hajtani a közúti vasut sineihez egy karót fuvarozó paraszt. A mozdonyvezető figyelmestetni kívánván a fuvarost, a robogó vonatról a fuvaros után nyult, hogy az vegye észre magát, de oly szerencsétlenül találta megragadni, hogy az ember lefordult a karók tetejéről és a saját szekere alá esett. A kerekék átmentek a szerencsétlen ember karján és fején is súlyos sérülést okoztak rajta. A fuvarost mentők szállították a Károli-kórházba.

— **Gesztenye.** A csomogének használt gyümölcsök között a legnépszerűbb a gesztenye. Az idén ebből is kevés termelt és az is apró. Nagyban a vidéken más években már szept. végén megért a gesztenye. Az idén ott. végére alig ért meg. Kolozsvárra a mostani vásárra hoztak először. A múlt évekhez képest azonban nagyon kevés szekér érkezett s a nagyban a vidéken gesztenye nagyon drága.

— **A szűrtre névne panaszt** vetünk a vidékről. Az erdélyi részek csaknem minden pontján kevés a termés, aprók a gerzdek, ritkán állanak rajta a szemek, és éretlen a szőlő, melyből savanyú mustot préselnek. A bor pancsolásra a kevés és rossz termés miatt alapos kiáltás nyílik széles körben.

— **A kolozsvári polgári dal-egylet** nov. 4-én (szombaton) az iparosok főtéri palotájában kibővített helyiségében rendező rendes táncszalag egybekötött dalestélyre a meghívók és a t. pártoló tagok részére a jegyek el lettek küldve, a ki talán tévedésből, ezt nem kapta, de arra igényt tart, az iparos egyletbe (főter 23 szám emelet) bár mely időben átrehető. Tisztelettel a rendező bizottság.

— **A székhelyudvarhelyi ev. ref. kollegium tanári kara** és tanuló ifjusága szépen sikerült emléktáncpályát rendezett okt. 31-én, a reformáció évfordulója alkalmából Bod Károly tanár lendületes, szép eszmékben gazdag inat mondott. Zajzon János vallás-oktató hossza, gondal megirt beszédben feltette a nap jelentőségét. Bartha Gábor tanuló jó fejtegetéssel, nagy hatással szavalt el az alkalmi „Magyar gályarabok” ezimű költeményt. Az egyes pontok közt a kollegiumi ének és zenekar működött. Az előbbi a Hymnuszt, ez pedig a kunok és troubadour cz. operából adott elő szabatosan betanult részleteket. Az ünnepélyen az iskola gondnokain, tanárain és tanulóin kívül nagyszámu hölgyközönség vett részt.

— **Uj székhely naptár.** Szentistváni Péter András naptárát kalapálta össze egyenes a székhely és magyar hazafiak számára az 1895-ik közönséges évre, egy üreg 1848—49-es Mátyás huszár Imreh Sándor Maros-Vásárhelyt. A naptárnak 20 kr. az ára s 128 lapra terjed. A nép számára van szerkesztve, de össze állítása olyan gondos, tartalma olyan változatos, tanulságos és érdekes hogy a műveltebb osztály is élvezettel lapozhatja azt az végig. A naptári részen kívül vannak benne versek, népdalok, történelmi részletek hasznos tudnivalók a közönségeségű és közgazdaság köréből. A vásárok lajstroma hibátlanul van benne össze hozva — idő rendben és betű rendben is — Az „Uj székhely naptár” a mester getendő is, az iróasztalokon is, ügyes tartalmánál fogva széles körben helyet foglalni Kapható Maros-Vásárhelyt Reichardspert bizománnyában.

— **Panaszt vettünk** a mező-nagy esáni állami iskoláról. A panaszt a szülők teszik a miatt, hogy az állami iskola maig sincs megnyitva, pedig már novemberben vagyunk. A tanító a m. évben 4 osztályt marasztalt le és ismételtet utolsó száliz az idén pedig már öt hó óta szűnnetelteti az iskolát, Volenszky tanfelügyelőnek és a kormánynak figyelmébe ajánlják ezt a tihetetlen állapotot. Az is egyik miséria az iskolának, hogy privát lakásnak használja a tanító a tantermet. A szülők ily körülmények között önként fizetik az 6 szálizék pótatot. A népoktatás ott hátrafelé megy.

— **Gyászhir.** Báró Szvetenai Antal katonai hadtestet parancsnok lovassági tábornok temetése, mint tudósítónk táviratoza, nagy fennnyel és ünnepélyességgel ment végbe Nagy-Szebenben. A népszerző katonatiszt temetésére távol vidékről egybegyűltek

az ország minden részéből a katonai tekintélyek. A közös hadsereg tisztjein kívül testületileg részt vett a m. k. honvédség. A temetésre teljes díszet öltött a N.-Szebenben állomásozó összes katonaság.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **Udvarhelymegye** üdvözlő felirata Jókaihoz 50 éves írói jubileumából. Mélyen tisztelt nagy hazánkfi! A koszorus írónak alig mindenképpen kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

— **A szinlapfordók** ellen panasz van Kolozsváron. Hol viznek szinlapot a megrendelőnek, hol nem. A tencsintéren lakók alig minden másodnap kapnak szinlapot. A közönség nem tudja, orvoslásért kihez forduljon. Azok, a kiket illet, a színház érdekében is, csináljanak ebben a dologban rendet.

Hirdetés

1057. (2-3)

JAKAB GYULA,
főszolgabíró.

Sz. 4363—1893.

Fejér Sándor,
szolgabíró.

Sz. 2444—1893.

Dr. SIMÓ,
kir. albiró.

Ertekezhetni Dr. TILTSCHER EDE ügyvédnél,
Gyergyó-Szent-Miklósban. 1058 (2-3)

1058 (2-3)

1062. (2-6)

A mélyen tisztelt közönség pártolását kérve,

1000. (10-36)

Üzletemben az alábbi elősorolt árucikkkel legolcsóbban vásárolhatók
u. m. mindennemű:

Magamat és ifjú vállalatomat a m. t. közönség nagyrabecsült pártolásához és bizalmába ajánlva, szíves támogatását kérve,

951. (9-50)

hámos csikó eladó.

1068. (1-3)

Kitűnő fajlovak.

1070. (1-2)

eladé.

1034. (5-6)

a székelyföldnek kincses termékei

legtisztább égvényes gyógy-savanyúvíz,
mely páratlanul szerencsés vegyi összetétele és rendkívül dús, főleg kötött szén-sav
tartalma folytán, ritkítja párját a kontinensen.

Első rangú gygyital

különbösen emésztő és vizeleti nehézségeknél, vese és gyomorhájokban, gyulladásos hólyag és köszvényes bántalmaknál; mely betegségek ellen a „répátí“ ásványvíz használata megbecsülhetetlen értékű s a legmesszebb menő figyelemre méltó.

Legfelségesebb ízű, legegészségesebb borvíz,

mely tekintetben is a „répáti ásványvíz mellett, a forgalomban levő ásványvizek legtöbbjével határozottan előtrpülnek.

A „rőpát” ásványvizet mint ritka természeti kincsét tehát, úgy is mint a belsőszervet betegségek ellen legalkalmasabb, legbiztonságosabb és egyszerűen legolcsóbb gyógyításhoz, úgy is mint páráltan élvezeti itallal (igen jók orvosi bizonylatok), valamint a gyakorlatból merített magántapasztalatok alapján minden orvosi és higiéniai előfeltételnek teljesen megfelelően és használatára a legelőszöbben — **felkísér**ettel ajánljuk.

Mindig fries töltésben kapható Kolozsvártt: *Misselbacher*, *Herczeg Albert*, *Kónya és Hirschfeld Sándor* uraknál, a gyógyszer-tárakban és minden nevezetesebb vendéglőben.

Kiváló tisztelettel

a „répán” gyógyforrás kezelője:

GYÖRGY JÓZSEF,
Kézdí-Vásárhelytől (Háromszékmegye.)

Sternberg Armin és testvére
 és a k. kir. zenei hangverseny
 Budapest, VII. kor Kőörög-ut. 38.
 Saját készítményű, művelőcsarnok hang-
 szerek és azok kiegészítő és alkatrészei,
 különösen hangszerek és zenélő-
 vek javítása és hangfelvétele zenemű-
 pontozással és kiegészítéssel.

A "COLUMBIUS" czimbalemverőfej megszünteti az eddigi

le is hushatja — Sohasem pusztul el. — Ára a verőpálcákkal együtt az utóbbinak minősége szerint 1 frt, 2 frt, 2 frt 50 kr, 3 frt és 3 frt 50 kr. Külön a „COLUMBUS” verőfej párja 1 frt.

gujabb! Leguja

INTONA
változtatható ércslátéklapokkal és korlátlan műveorral.

Ezen új találmányu hangszerrel minden előzetes tanulmány és zeneismeret nélkül száz meg száz tetszés szerinti zenedarabot lehet játszani. — Ár 12 ft.; a kótalanok darabja 30 kr.

Megrendelések az árak előleges beküldése mellett vagy után-
vétellel teljesítettek. 1028. (5—20)